

**PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH
ŁAWEK Z KOŚCIOŁA P.W. MATKI BOSKIEJ
CZĘSTOCHOWSKIEJ
W TUROŚLI**

Kraków, marzec 2016r.

1.HISTORIA I OPIS

Kościół p.w. Matki Boskiej Częstochowskiej pochodzi z 1906 r. (kamień węgielny). Został poważnie uszkodzony wiosną 1945 (sowieci podkładają ładunek wybuchowy). Po wojnie budynek przejęli katolicy i odbudowali w 1957 roku. Poddany gruntownej renowacji w 2012 (zewnątrze) i 2013 roku (wnętrze).

Ławki powstały ok.1920 r. Wykonane z drewna iglastego według sztuki stolarskiej. Powierzchnia polichromowana częściowo politurowana. Każda składa się z poziomej deski (siedziska) wprawionej w dwie pionowe deski (boki) wycięte schodkowo, krawędzie wykończone profilowaniem z ząbkowaniem. Oparcie płycinowe. Siedzisko gładkie, sfazowane. W dolnej części niewielki podest do klęczenia, w górnej ukośny pulpityt.

Pierwotnie ławki pokryto polichromią. Tło stanowi błękitny kolor, na którym wykonano ornament roślinny w kolorze białym. Ławki w latach 70-tych zostały pokryte brązową farbą olejną w formie fladrunku.

2. STAN ZACHOWANIA

Stolarka jest w różnym stanie zachowania, a jej zniszczenia powstały głównie w trakcie użytkowania. Struktury są zabrudzone i zakurzone. Na powierzchni drewna i warstwy wykończeniowej malatury i lakieru, widoczne są zniszczenia powstałe przede wszystkim w wyniku urazów mechanicznych, a szczególnie w dolnych partiach na nogach, podestach do klęczenia, itp. Występują zarysowania, zadrapania, przetarcia do warstw drewna oraz pęknięcia wzdłużne. Zlokalizowano ponadto, rozluźnienia elementów łączy stolarskich. Drewno jest lokalnie zaatakowane przez drewnojady. Ławki pokryte są co najmniej jedną warstwą przemalowań, położonych bezpośrednio na ubytki drewna i ubytki poprzedniej warstwy malarskiej. Jest to brązowa farba olejna wykonana w formie fladrunku. Stwierdzono również

przemalowania w kolorze ciemnego i jaśniejszego brązu. Pierwotna warstwa polichromii

zachowana jest czytelnie. Jej zniszczenia widoczne w odsłoniętych fragmentach oraz

w zachowanym, nieprzemalowanym fragmencie, obejmują głównie przetarcia, odpryski i zadrapania powstałe w trakcie użytkowania. Powierzchnia jest zabrudzona.

3. WNIOSKI I ZAŁOŻENIA KONSERWATORSKIE

W ramach planowanych prac zakłada się przeprowadzenie konserwacji technicznej oraz estetycznej stolarki w celu przywrócenia jej utraconych walorów artystycznych.

Należy zaznaczyć, że ławki są jedynym przedwojennym (oryginalnym) elementem wystroju kościoła, stanowiącym integralną część wystroju świątyni. Fakt ten, przemawia

za utrwaleniem historycznych przedmiotów i przeprowadzeniem ich konserwacji.

Planuje się przywrócenie pierwotnej barwy i sposobu wykończenia powierzchni. W tym przypadku należy wykonać badania (odkrywki, sondy) w celu dokładnego ustalenia zasięgu zachowania tej warstwy. Ostateczne decyzje należy uzgodnić podczas komisji konserwatorskiej.

Przewiduje się usunięcie z nawarstwień lakierów, farb i wyeksponowanie oryginalnej polichromii, jej odczyszczenie metodami dobranymi na podstawie prób.

Zakłada się również przeprowadzenie impregnacji wzmacniającej drewna połączonej z dezynfekcją oraz dezynsekcją.

Elementy drewniane nie pokryte polichromią, należy przeszlifować ze zniszczonych warstw politur. Przewiduje się uzupełnienie ubytków odpowiednio dobranym kitem do drewna. Większe ubytki lub fragmenty zniszczonej stolarki zostaną wyflekowane z zastosowaniem drewna identycznego gatunkowo. W razie stwierdzenia złego stanu lub braku elementów wykonana zostanie ich rekonstrukcja wg istniejących wzorów. Dotyczy to również wtórnych zmian w ramach profilaktycznych napraw.

W obrębie odsłoniętej zabytkowej polichromii zakłada się uzupełnienie ubytków zaprawą akrylową z opracowaniem jej powierzchni by nie zachodziła na oryginalną powierzchnię malarską. Scalenie kolorystyczne zaleca się wykonać w technice oryginału - olejnej. Końcowo powierzchnie należy zawerniksować werniksem akrylowym, matowym.

Powierzchnie elementów stolarki nie pokrytej warstwą polichromii po odczyszczeniu i przeszlifowaniu pokrycie warstwą bejcy nadającej właściwy ton stolarce (w nawiązaniu do oryginalnego), a następnie naniesienie warstwy wierzchniej-politura, lakier.

4. PROGRAM PRAC

1. Demontaż obiektów połączony z inwentaryzacją. Przewiezienie do pracowni konserwatorskiej.
2. Wykonanie badań występowania warstw pierwotnych-sondy, odkrywki.
3. Usunięcie wtórnych powłok malarskich metodą chemiczną z zastosowaniem środków do usuwania powłok lakierniczych np. Vitaf firmy Lewis lub produkty równoważne neutralizowanego terpentyną lub mechanicznie (szlifowanie ręczne). Metody i środki zostaną ustalone po przeprowadzonych próbach.
4. Wykonanie zabiegu dezynsekcji preparatem toksycznym np. Hylotox Q f. Altax poprzez nasączenie z pędzla lub poprzez zastrzyki.
5. Przeprowadzenie zabiegu impregnacji osłabionych i zniszczonych elementów. Wykonana zostanie metoda, powlekania a w razie konieczności w kąpeli, przy użyciu roztworu Hekolu I-50 w kompozycji rozpuszczalników /ksylen, toluen, aceton/ lub Paraloidu B-72 w odpowiednio dobranym stężeniu. Do impregnatu dodane zostaną środki grzybobójcze. Zacieki impregnatu zostaną oczyszczone rozpuszczalnikiem.
6. Zlikwidowanie wadliwych połączeń stolarskich i metalowych gwoździ.
7. Wykonanie prac stolarskich związanych z wymianą lub uzupełnieniem zniszczonych elementów konstrukcyjnych z zastosowaniem wyrezowanego drewna dobrego gatunkowo do oryginału. Sklejenie ewentualnych pęknięć. Wstawki zostaną wklejone z zastosowaniem kleju np. kleju Rakoll na bazie polioctanu winylu lub produktu równoważnego. Większe uzupełnienia proponuje się osadzić na drewnianych kołkach.
8. Uzupełnienie mniejszych ubytków drewna żywicą epoksydową Axson SC 258 lub produktem równoważnym oraz odpowiednio dobraną szpachlówką do drewna np. firmy Beckers lub produktem równoważnym. Wyszlifowanie powierzchni papierami ściernymi.
9. Odczyszczenie powierzchni polichromii metodami chemicznymi dobranymi w trakcie prób.
10. Uzupełnienie ubytków gruntu zaprawą (klejowo-kredową, akrylową). Opracowanie powierzchni w nawiązaniu do otoczenia nie zachodząc na polichromię.
11. Zaizolowanie powierzchni kitów roztworem szelaku.
12. Położenie pośredniej warstwy werniksu retuszarskiego na powierzchni polichromii -damarowego lub gotowego np. firmy Amsterdam.
13. Uzupełnienie ubytków warstwy malarskiej metodą scalającą - naśladowczą w stosunku do oryginału. Przewiduje się zastosowanie do punktowania odsączonych farb Maimeri Restauro lub produkty równoważne.

14. Założenie werniksu końcowego - damarowego lub gotowego matowego np. firmy Amsterdam lub produktu równoważnego.
15. Wykonanie warstwy wykończeniowej elementów drewnianych nie pokrytych polichromią. Technika i technologia oraz kolorystyka ustalona w trakcie prac. Wstępnie proponuje się bejcowanie i naniesienie warstw politury lub lakieru.
16. Montaż ławek w kościele.
17. Wykonanie dokumentacji konserwatorskiej - fotograficznej i opisowej rejestrującej stan zachowania i przeprowadzone zabiegi.

Opr. mgr Aneta Krawczyk-Wróbel

Kraków marzec 2016 r.

Aneta Krawczyk-Wróbel